

Moment met de kinderen (fotopresentatie over Mozambique)

- 1) Vandaag wil ik jullie wat laten zien en vertellen over Mozambique. Hette en ik hebben daar met onze kinderen 5,5 jaar met onze kinderen gewoond. Mozambique is een land in Afrika, net boven Zuid Afrika.
- 2) Het land is 20 keer zo groot als Nederland, maar heeft maar 24 miljoen inwoners. De grootste snelweg van het land, de N1 loopt van de hoofdstad Maputo 1200 kilometer naar het noorden.
- 3) Hier zie je deze grootste snelweg van het land.
- 4) Wanneer je naar het noorden rijdt kom je langs prachtige stukken natuur, langs palmbomen en witte stranden.
- 5) Langs de hele kust kom je vissersbootjes tegen.
- 6) maar je ziet vooral ook heel veel mensen werken op het land.
- 7) En verspreid over het land kom je overal putten en waterpompen tegen. Veel mensen hebben geen kraan in huis.
- 8) Ze halen hun water bij de pomp en moeten er soms een heel eind mee lopen.
- 9) Op straat is er veel te zien. Er wordt fruit verkocht, maar ook kleding en schoolspullen.
- 10) Overal waar mensen langskomen worden spullen verkocht, elke dag.
- 11) Het openbaar vervoer is niet goed geregeld in Mozambique. De busjes zitten vaak overvol en soms ben je dan blij als je een plaatsje op een vrachtwagen kunt krijgen.
- 12) Mozambique is een van de armste landen van Afrika. Wanneer het erg droog is ontstaat er honger en soms komt er dan via een hulporganisatie extra voedsel het land binnen. Hier worden zakken rijst uitgedeeld.
- 13) Net als veel landen in Afrika is Mozambique een warm land. Toen ik deze foto maakte was het zo warm dat de vleermuizen van het dak vielen.
- 14) Als je over die snelweg rijdt die ik aan het begin aanwees, dan neem je na een uur rijden vanaf Maputo een afslag naar rechts. Als je deze zandweg een paar kilometer volgt kom je in het dorpje Ricatla.
- 15) Dit was het dorpje waar we woonden en werkten.
Rood omcirkeld is het huis waar wij woonden.
Geel omcirkeld zijn de leslokalen.
En de zwarte cirkels staan om de studentenwoningen.
- 16) Getrouwde studenten woonden met hun gezinnen in drie hutten: een slaaphut, een woonhut en een keukenhut.
- 17) Hette en ik gaven les aan studenten die leerden voor dominee. Het gaf onder andere Oude Testament en ik meer praktische vakken zoals pastoraat en liturgiek.
- 18) Naast ons waren er ook Afrikaanse docenten.
- 19) Hier oefenen de studenten het avondmaal. Daarna bespraken we de betekenis van het avondmaal. Omdat de studenten van verschillende kerken kwamen, brachten ze allemaal verschillende gebruiken mee.
- 20) De theologieopleiding duurt vier jaar. Daarna sluiten de studenten hun studie af met een groot feest en kunnen ze aan de slag als predikant of priester

21) of als bisschop. Deze oud student, Eduardo Sinalo, werd in september gewijd tot Bisschop van de Evangelisch Lutherse Kerk van Mozambique.

22) Maar we deden meer dan alleen lesgeven. Hette bracht een waterpompenproject naar het seminarie. Zo leerden de studenten niet alleen voor dominee, maar konden ze later in hun dorpjes ook mensen helpen om een pomp aan te leggen.

23) Elke lesdag begon met een viering in de kapel. We zongen veel liederen en elke dag hield een student of docent een meditatie.

24) Op zondag was de kapel niet van de studenten, maar van de presbyteriaanse kerk in het dorp.

25) We waren als gezin echt deel van de kerkelijke gemeenschap. Dit werd goed duidelijk toen we een keer allemaal flink ziek waren.

26) Een grote groep gemeenteleden kwam toen bij ons op bezoek, om voor ons te bidden.

27) Met feestdagen was het kerkgebouw te klein. Als het niet regende werd de dienst buiten gehouden. Deze foto is gemaakt met kerstmis.

28) Vooral het moment van de collecte was altijd een groot feest waarbij veel werd gedanst.

29) Hier zie je een oogstdienst in Ricatla. Trots schenken mensen een deel van de opbrengst van hun werken.

30) Tot slot een foto van het avondmaal. Twee keer per jaar werden de mensen bezocht die niet in de kerk konden komen vanwege de afstand. Onder een boom werd dan een kleine liturgische tafel ingericht. Dat kon een stoel of een emmer zijn met een gehaakt kleedje erop.

Dat waren mijn plaatjes over Mozambique. We gaan nu een Afrikaans lied uit het liedboek zingen. Lied 872. We doen dat 3 X.

Kinderlied: Lied 872

Schriftlezingen:

Genesis 45: 1-15

De eerste schriftlezing van vandaag is uit Genesis 45: 1- 15.

Joop van der Voet zal onze lector zijn.

Ook vandaag lezen we weer een stukje uit het verhaal over Jozef. Jozef is onderkoning bij de Farao en zijn broers komen bij hem langs om voedsel, want er heerst hongersnood. Zijn broers herkennen Jozef echter niet en worden door hem aardig op de proef gesteld. Ze hadden hem ten slotte verkocht aan een karavaan. Als blijkt dat de jongens hun oude Vader willen sparen breekt er iets in Jozef. Op dat punt begint onze lezing.

Daarna zingen we: Lied: 23 C: 1 en 5

Matteüs: 28: 19-20

Lied: 362: 3

Geliefde gemeente van onze Heer, Jezus Christus,
Kan het ooit nog goed komen tussen mensen die elkaar zoveel pijn hebben aangedaan?
Tussen mensen die elkaar naar het leven hebben gestaan? Tussen mensen die erin
geluisd zijn of valselijk zijn beschuldigd van diefstal?
Zoveel onvergeeflijke fouten... Is er nog wel een toekomst voor de broers van Jozef?
Het enige wat de broers nog kunnen bedenken is de schade zoveel mogelijk te beperken
voor hun oude vader. Daarom pleit Juda dat niet Benjamin als slaaf bij de Farao zal
blijven, maar hijzelf.
En het is juist dit voorstel van Juda dat hij doet uit liefde voor zijn vader dat maakt dat
Jozef breekt. Hij kan zich niet meer verschuilen achter zijn machtige positie. Hij kan niet
meer doen alsof de hebreeuwse mannen niet zijn broers zijn. Hij stuurt alle Egyptische
functionarissen weg en vertelt dan huilend aan zijn broers wie hij is. Ik ben het, jullie
broer, Jozef.
De broers schrikken en herkennen hem niet meteen, maar Jozef zegt: Ik ben de broer die
jullie naar Egypte hebben verkocht, maar wees niet bang en maak je geen verwijten.

Het is een onwaarschijnlijk goede afloop voor de broers van Jozef. Het had zo anders
kunnen gaan. En in onze werkelijkheid gaat het vaak zo anders. Dichtbij tussen broers
en zussen uit hetzelfde gezin ontstaan soms conflicten die niet meer opgelost kunnen
worden, maar ook in het groot tussen groepen mensen en tussen volken zijn conflicten
ontstaan waar we geen uitweg in zien. De situatie van het huidige Israel is daar een
schrijnend voorbeeld van, maar ook in ons land spelen er nare conflicten.
Vandaag wil ik het hebben over broeders en zusters die ook geografisch ver van elkaar
verwijderd zijn. Medemensen uit verschillende werelddelen.
Wat betekent het zendingsbevel van Jezus in dit verband? Vandaag wil ik met u
nadenken over de "Z" van Z.W.O. en ik doe dat aan de hand van eigen ervaringen.

Toen wij in 2006 naar Mozambique vertrokken waren we ons bewust van de recente
geschiedenis van het land. Het land was pas in 1975 onafhankelijk geworden en meteen
daarna in een gruwelijke burgeroorlog terecht gekomen. Pas in 1992 was er een einde
gekomen aan de bloedige strijd die gefinancierd werd door rijkere landen. Pas toen kon
de opbouw van het land beginnen.

Maar hoe doe je dat met zoveel analfabeten en geen kader, met ernstige en acute
armoede, met weinig vertrouwen in en ervaring met democratie en met tussendoor
grote rampen zoals overstromingen en de ziekte Aids. Doe je dat en kun je dat alleen. Of
is er op alle fronten hulp nodig? Hulp, die zoals we helaas vaak zien ook binnen korte
tijd leidt tot fraude en corruptie.

Toen wij in 2006 aankwamen in Mozambique maakten we kennis met de Nederlandse
gemeenschap in Maputo die daar al jaren bezig is met ontwikkelingshulp.
En eerlijk gezegd werden we best een beetje met de nek aangekeken. Daar heb je weer
van die zendelingen die denken dat ze zieltjes moeten winnen in Afrika. Hebben de

mensen daar wat aan?

Toch werden we door de Mozambicanen vaak wel hartelijk ontvangen, al ontdekten we later wel dat we als blanken vooral werden gezien als rijken en dus als mensen die je te vriend moest houden.

Gaandeweg leerde ik zien dat veel grote en kleine hulporganisaties hun programma's in Mozambique draaien. Zij bedenken de oplossingen, maken plannen en stellen de doelen. Maar soms blijven het vreemde oplossingen en is het effect kortstondig. Zending vanuit Kerkinactie is niet zoals sommigen vrezen gericht op expansie, maar op het versterken van lokale gemeenschappen. Vaak ontstaan er vanuit die lokale gemeenschappen initiatieven tot verbetering van de leefomstandigheden. In alle eenvoud worden oplossingen bedacht en samenwerkingsverbanden aangegaan waar mensen in geloven en waar ze zich voor willen inzetten. Dat zijn initiatieven die Kerkinactie graag steunt.

Op die manier werden wij uitgezonden naar het oecumenische seminarie in Ricatla. Een plaats waar 8 Mozambicaanse kerken hun docenten opleiden. Wij werden werkzaam in een Mozambicaanse organisatie. Dat betekende dat we onze eigen cultuur en onze eigen oordelen moesten proberen los te laten en ons onderdompelen in de Mozambicaanse cultuur. Geen kerk zat te wachten op een Hollandse preek of liturgie. Wij moesten de Mozambicanen helpen om hun eigen theologie te ontwikkelen, hun eigen verhalen te verbinden met de verhalen uit de bijbel en hun eigen pastorale technieken te ontwikkelen. Dat betekende dat we eerst veel moesten leren en pas gaandeweg in staat waren om de studenten wat te leren.

Hette leerde de studenten hebreuws, hij leerde ze over het ontstaan van het Oude Testament. Maar voor de uitleg van de tekst ging hij in gesprek met hen en liet hij hen soms een verhaal uitspelen. De ervaringen, tradities en verhalen die zij inbrachten stonden soms verrassend dicht bij de Bijbelverhalen.

Zo zie je in de bijbel veel verhalen over droogte en over regen als elementen die worden gestuurd door God.

Toen Obama in 2008 werd gekozen als president, toen was het al maanden verschrikkelijk droog geweest. Dat betekende honger voor mensen, voor studenten die wij in de klas hadden en voor de gemeenteleden met wie wij zondag in de kerk zaten. Hun reactie op de regen op de dag na de verkiezing van Obama was: "Onze voorouders verheugen zich over zijn verkiezing". En: "Deze regen is de zegen van Obama".

De Afrikaanse werkelijkheid waarin wij leefden was doordrenkt van God. De Mozambicanen die wij ontmoetten geloven niet allemaal hetzelfde, maar er was niemand die zei dat er geen God was. Hierdoor was er meer ruimte om te geloven. Meer ruimte om dankbaar te zijn voor het goede dat je meemaakte en ook meer ruimte om te bidden.

Geloven is daar is op één of andere manier guller. Niet zo afgemast en beredeneerd. Mensen wensen elkaar Gods zegen toe, niet omdat het moet of omdat het gewoonte is, maar omdat dit het beste is dat je iemand kun toewensen.

Dat ervaren we hier denk ik ook wel, gezien het feit dat het lied: "Ga met God en hij zal met je zijn" zo populair is geworden. Maar in Mozambique leerde ik Johan de Heer zingen: "Schenk ons uw stromen van zegen".

Voor mij ligt de kern van waar het bij zending om gaat in de verbondenheid met mensen. Wij hebben broeders en zusters in andere delen van de wereld en in verbondenheid met elkaar kunnen we wederzijds een wereld van verschil maken. Als Nederlanders op het seminarie waren we soms net de buitenstaanders die nodig waren om bepaalde taboes te doorbreken. Wij verbraken het zwijgen over Aids en werden voor veel studenten een vertrouwenspersoon die ze mee konden nemen naar de dokter.

Ik heb een goede collega een keer gezegd dat hij zich echt moest laten testen, omdat hij steeds magerder werd en steeds vaker ziek was. Eigenlijk kon je dat natuurlijk niet zeggen, maar ik was bang dat het binnenkort te laat zou zijn. Hij stemde in en ging met me mee naar de dokter. Daar hoorde dat hij sero-positief was. De klap was hard, maar de angst die hij daarvoor had gehad was vele malen erger geweest. Toen het 8 maanden later Pasen werd kregen we een bijzonder bericht van hem: Hij bedankte ons voor onze steun en zei dat hij het nieuwe leven in Christus aan den lijve had ervaren.

Toen Hette vlak na onze terugkeer uit Mozambique kanker bleek te hebben moesten we vaak aan onze contacten met zieken in Mozambique denken. Juist in contact met hen leerden we dat we niet hoefden zoeken naar een antwoord op het waarom van de ziekte, leerden we te vertrouwen op God die met je mee gaat en leerden we dankbaar te zijn voor de goede afloop.

Voor mij is zending eigenlijk niet heel anders dan pastoraat. Het is bij de ander in nood zijn. Het durven uithouden in zijn of haar duisternis en helpen zoeken naar een begaanbare weg naar het licht.

Ik heb wel eens samen met een Mozambicaanse pastor een uur over een zandweg gereden om aan te komen bij een zanderig terrein met een rieten hutje. Onder de mangoboom stond een krukje dat dienst deed als avondmaalstafel.

Op een oud porseleinen bord met bloemetjes lagen stukjes brood.

In een wijnglas werd cola geschonken.

Er was met spanning op ons gewacht als op de komst van Jezus.

En dan samen zingen en bidden en brood en wijn met elkaar delen.

Hoe krachtig kan het zijn

om elkaar als broeders en zusters te ontmoeten

aan de tafel van de Heer.

Hoe krachtig klinkt het dan ook daar: Maranatha, totdat hij komt.

Een andere keer gaven we een oude man een lift en onderweg maakten we een praatje.

Zoals veel Mozambicanen doen, sprak hij Hette telkens aan als 'baas' (patrão).

Hette zei dat hij zijn baas niet was, maar veel meer een broeder. Toen zei hij, dat dit de eerste keer was dat een blanke dat tegen hem zei. 'De eerste keer!' Dertig jaar na de

onafhankelijkheid. We schaamden ons, voor ons verleden, voor wat onze blanke volkeren de mensen van Afrika hebben aangedaan. En tegelijk waren we ontroerd door de blijdschap waarmee we afscheid van elkaar konden nemen. 'Morgen vertel ik dit in de kerk, mijn zoon', zei hij. En dat is óók iets wat ons leven hier soms is: een stukje verzoening, een teken van Gods toekomst.

Nog steeds kijken we in grote dankbaarheid terug op wat we allemaal hebben mogen meemaken. De ervaringen met studenten en collega's, met mensen in de kerk, het was vaak overweldigend hartverwarmend. De liefde waarmee we ontvangen werden, ondanks de verschillen in huidskleur, taal, cultuur is voor ons een blijvend teken van Gods aanwezigheid onder mensen.

Amen

Lied: Hosi Katekisa Afrika (Dit lied wordt altijd staand gezongen)